नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४३) काठमाडौं, जेठ ३२ गते २०५० साल (अतिरिक्ताङ्क १६

भाग २

श्री ५ को सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बाइसौं वर्षमा संसदले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०४९ सालको ऐन नं १०

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध बिरूदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम गोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम्।

लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बाइसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएकोछ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम "लागू औषध (नियन्त्रण) (तेस्रो संशोधन) ऐन, २०४९" रहेकोछ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३ मा संशोधन : लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ (यसपछि "मूल ऐन" भनिएको) को दफा ३ को:-

(१) खण्ड (क) को उपखण्ड (६) पछि देहायको उपखण्ड (६क) थपिएको छ:-

"(६क) अफिम तथा कोकाको सारतत्व, मिश्रण वा लवण समेत मिसाई तयार गरिने कुनै पदार्थ।"

(२) खण्ड (ञ) पछि देहायका खण्ड (ञ१), (ञ२), (ञ३) र (ञ४) थपिएका छन्:-

"(ञ१) "कन्ट्रोल डेलिभरी (नियन्त्रित भुक्तानी प्रविधि)" भन्नाले कुनै व्यक्तिले नेपाल अधिराज्यबाट वा नेपाल अधिराज्य भई अन्य देशमा लागू औषध पठाएकोमा त्यस्तो लागू औषध जाने अन्तिम स्थान र लागू औषध प्राप्त गर्ने व्यक्ति

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग

962

पत्ता लगाउन औषध अनुसन्धान अधिकारीको प्रत्यक्ष निगरानीमा सो लागू औषध सोही अवस्थामा वा सो लागू औषधको सट्टामा त्यस्तै अन्य कुनै सामान त्यस्तो लागू औषधको प्याकेट भित्र राखी पठाउने प्रविधि सम्झनु पर्छ।

(ञ२) "अनुसन्धान अधिकारी" भन्नाले लागू औषध नियन्त्रणको अनुसन्धानको सिलसिलामा लागू औषध नियन्त्रण कानून कार्यान्वयन निकायका प्रमुखले तोकेको प्रहरी सहायक निरीक्षक वा खरिदार दर्जा सम्मको कर्मचारी सम्झनु पर्छ।

(ञ३) "चिकित्सा केन्द्र" भन्नाले लागू औषध दुर्व्यसनीको उपचार तथा पुनर्स्थापन गर्ने श्री ५ को सरकारले स्वीकृति दिएको चिकित्सा केन्द्र सम्झनु पर्छ।

(ञ४) "दुर्व्यसन" भन्नाले स्वीकृति प्राप्त चिकित्सकको सिफारिश अनुसारको मात्रा र परिमाण भन्दा बढी वा बिना सिफारिश लागू औषध सेवन गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्छ।"

मुद्रण विभाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६३

३. मूल ऐनको दफा ४ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ४ को प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश (१) पछि देहायको प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश (१क) थपिएकोछ :-

"(१क) सिङ्गल कन्भेन्शन अन नार्कोटिक ड्रग्स, १९६१ मा परिभाषा गरिए' बमोजिमका औषधि मध्ये लागू औषध तयार गर्न प्रयोग गरिने रासायनिक पदार्थ मुख्य औषध नियन्त्रण अधिकारीको अनुमतिले मात्र तोकिएको अनुपातमा आयात-निर्यात, ओसार-पसार, सञ्चय, बिक्री-वितरण र प्रयोग गर्न पाइनेछ।"

४. मूल ऐनको दफा ८ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ८ को, -

(१) उपदफा (१) मा रहेका औषध नियन्त्रण अधिकारी" भन्ने शब्दहरू पछि "वा कम्तीमा प्रहरी सहायक निरीक्षक दर्जा सम्मको प्रहरी कर्मचारी" भन्ने शब्दहरू थपिएका छन्।

(२) उपदफा (२) पछि देहायको प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश थपिएकोछ :-

"तर नगरपालिका वा गाउँ विकास समिति वा वडा समितिका सदस्य वा त्यस ठाउँका भलादमी वा कुनै अर्को सरकारी कार्यालयका कर्मचारीको रोहबरमा मुचुल्का तयार गर्ने प्रयास गर्दा पनि त्यस्ता व्यक्तिहरू उपलब्ध नभएको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

968

उचित आधार भएमा कम्तीमा दुईजना औषध अनुसन्धान अधिकारी वा कम्तीमा दुईजना प्रहरी सहायक निरीक्षक दर्जासम्मको कर्मचारीको रोहबरमा मुचुल्का तयार गर्न सकिनेछ।"

५. मूल ऐनमा दफा ८क. थप : मूल ऐनको दफा ८ पछि देहायको दफा ८क. थपिएकोछः-

"८क. आर्थिक कारोबारको विवरण माग गर्न सक्ने : (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्ति, सङ्घ-संस्था, फर्म, कम्पनी वा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठनले लागू औषधको अवैध कारोबार गरेकोछ भन्ने विश्वसनीय आधार भएमा औषध नियन्त्रण अधिकारीले त्यस्तो व्यक्ति, फर्म, सङ्घ-संस्था, कम्पनी वा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठनको नाममा कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा रहेको खाताको विवरण माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त विवरणको रकम लागू औषधको अवैध कारोबारमा प्रयोग हुने देखिएमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थालाई त्यस्तो रकम रोक्का राख्न आदेश दिन सक्नेछ।"

६. मूल ऐनमा दफा ९क. थप : मूल ऐनको दफा ९ पछि देहायको दफा ९क. थपिएकोछ :-

"९क. गोप्यता कायम राखिदिनु पर्ने : लागू औषध सम्बन्धी मुद्दामा संलग्न कुनै कागजपत्र वा व्यक्तिको नाम गोप्य राख्न

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
962

मुद्दा पेश गर्ने पक्षले माग गरेमा माग बमोजिमको अवधिभरका लागि मुद्दा हेर्ने अधिकारीले त्यस्तो कागजपत्र वा व्यक्तिको नाम गोप्य राखि दिनु पर्नेछ।"

७. मूल ऐनमा दफा १०क. थप : मूल ऐनको दफा १० पछि देहायको दफा १०क. थपिएकोछ :-

"१०क. कुनै कुरा टेप गर्न वा सेन्सर गर्न सक्नेः लागू औषधको अनुसन्धानको सिलसिलामा औषध नियन्त्रण अधिकारीले मुद्दा अनुसन्धान गर्ने वा हेर्ने अधिकारीबाट आदेश भएमा लागू औषधसंग सम्बन्धित कुनै व्यक्तिको टेलिफोन, टेलेक्स, फ्याक्स, जस्ता इलेक्ट्रोनिक प्रविधिहरूको टेप गर्न, प्रतिलिपि लिन वा फोटो खिच्न र कुनै चिठठी-पत्र, पार्सल, डकुमेण्ट जस्ता हुलाकबाट प्राप्त हुने कुनै पनि कागज-पत्रको सेन्सर गर्न सक्नेछ।"

८. मूल ऐनको दफा ११क. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ११क. को सट्टा देहायको दफा ११क. राखिएकोछ :-

"११क. लागू औषध सम्बन्धी मुद्दामा अदालतबाट म्याद थप भएपछि लागू औषध नष्ट गर्नु पर्ने : कुनै व्यक्तिबाट लागू औषध बरामद भएपछि औषध नियन्त्रण अधिकारीले लागू औषधको प्रत्येक पोकाबाट प्रहरी सहायक निरीक्षक र मुद्दा हेर्ने अधिकारीले खटाएको एकजना कर्मचारीको रोहबरमा बढीमा तीन ग्राम सम्म लागू औषध प्रत्येक पोकाबाट स्याम्पल लिई परीक्षणको लागि पठाउने, लागू औषधको प्रकृति

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
मुद्रण विभाग
१६७

छुट्याउन लागू औषध मुद्दाको अनुसन्धान अधिकारीले त्यस्तो लागू औषधको स्याम्पल नमूनाका लागि राख्ने र अदालतमा त्यस्तो मुद्दा म्याद थपका लागि पेश भएपछि अदालतले प्रत्येक पोकाबाट बढीमा तीन ग्राम लागू औषधको नमूना राखी बाँकी लागू औषध सम्बन्धित जिल्ला अदालतको प्रतिनिधि, स्थानीय जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्रतिनिधि र स्थानीय नगरपालिका वा गाउँ विकास समितिको प्रतिनिधि समेतको रोहबरमा मुद्दा म्याद थपका लागि अदालतमा पेश भएको पन्ध्रदिन भित्र नष्ट गर्नु पर्नेछ।"

९. <u>मूल ऐनको दफा ११ख. मा संशोधन</u> : मूल ऐनको दफा ११ख. को सट्टा देहायको दफा ११ख. राखिएको छ :-

"११ख. <u>लागू औषध नष्ट गरेको लगत राख्नु पर्नेः</u> दफा ११ र ११क. बमोजिम लागू औषध नष्ट गर्दा सम्बन्धित अधिकारीले लागू औषधको किसिम र परिमाण सम्बन्धी लगत राख्नु पर्नेछ।"

१०. <u>मूल ऐनमा दफा ११घ. थप</u> : मूल ऐनमा दफा ११ग. पछि देहायको दफा ११घ. थपिएकोछ :-

"११घ. <u>प्रमाणको रूपमा पेश गर्न सकिने</u> : (१) लागू औषध अनुसन्धानको सिलसिलामा विदेशमा सङ्कलन गरेको कुनै पनि किसिमका कागजातहरू प्रमाणको रूपमा मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष पेश गर्न सकिनेछ।

(२) लागू औषधको अनुसन्धानको सिलसिलामा अनुसन्धान अधिकारीले

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भिडियो टेप, क्यासेट टेप र अन्य कुनै पनि किसिमका फोटोहरू प्रमाणाको रूपमा मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष पेश गर्न सक्नेछ।"

११. मूल ऐनको दफा १४ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा १४ को सट्टा देहायको दफा १४ राखिएकोछः-

"१४. दण्ड सजाय : (१) दफा ४ को खण्ड (क) अन्तर्गत निषेध गरिएका कार्य गर्ने व्यक्तिलाई अपराधको मात्रा अनुसार देहाय बमोजिम सजाय हुनेछः-

(क) गाँजा सेवन गर्ने व्यक्तिलाई एक महीनासम्म कैद वा दुईहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

तर चिकित्सा केन्द्रमा एक महीनासम्म उपचार गराउने गरी जिम्मा लिने व्यक्ति वा संस्थाले कागज गरी दिएमा त्यस्तो व्यक्तिको सम्बन्धमा पन्ध, पन्ध दिनमा उक्त चिकित्सा केन्द्रबाट उपचार गराई रहेको प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी मुद्दा हेर्ने अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई सजाय नगर्न सक्नेछ।

(ख) पच्चीसवटा बोटसम्म गाँजाको खेती गर्ने व्यक्तिलाई तीन महीनासम्म कैद वा तीनहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(ग) पच्चीसवटा बोट भन्दा बढी गाँजाको खेती गर्ने व्यक्तिलाई तीनवर्षसम्म कैद वा पाँचहजार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

रूपैयाँदेखि पच्चीसहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(घ) गाँजा उत्पादन, तयारी, खरीद, बिक्री वितरण, निकासी वा पैठारी, ओसार पसार तथा संचय गर्ने व्यक्तिलाई :-

(१) पचास ग्रामसम्मको भए तीन महीनासम्म कैद वा तीन हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(२) पचास ग्रामदेखि पाँचसय ग्रामसम्मको भए एक महीना देखि एक बर्षसम्म कैद र एक हजार रूपैयाँदेखि पाँच हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(३) पाँचसय ग्रामदेखि दुई किलो ग्रामसम्मको भए छ महीनादेखि दुईवर्षसम्म कैद र दुई हजार रूपैयाँदेखि दश हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(४) दुई किलोग्रामदेखि दश किलो- ग्रामसम्मको भए एकवर्षदेखि तीनवर्षसम्म कैद र पाँच हजार रूपैयाँदेखि पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(५) दश किलो ग्रामदेखि माथि जति सुकै भएपनि दुई वर्ष देखि दश वर्षसम्म कैद र पन्ध्र हजार रूपैयाँदेखि एक लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(ङ) अफिम, कोका वा सो बाट बनेको लागू औषधको सेवन गर्ने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

165

व्यक्तिलाई एक वर्षसम्म कैद वा दश हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

तर चिकित्सा केन्द्रमा तीन महीनासम्म उपचार गराउने गरी जिम्मा लिने व्यक्ति वा संस्थाले कागज गरी दिएमा पन्ध्र, पन्ध्र दिनमा चिकित्सा केन्द्रबाट उपचार गराई राखेको जानकारी पेश गर्ने गरी मुद्दा हेर्ने अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई सजाय नगर्न सक्नेछ।

(च) अफिम वा कोकाको खेती गर्ने व्यक्तिलाई :-

(१) पच्चीस बोटसम्म भए एक वर्षदेखि तीन वर्षसम्म कैद र पाँच हजार रूपैयाँदेखि पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(२) पच्चीस बोटभन्दा माथि जतिसुकै भएपनि तीन बर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद र पच्चीस हजार रूपैयाँदेखि दुईलाख रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(छ) अफिम, कोका वा सोबाट बनेको लागू औषधको सेवन र खेती गर्ने कार्य बाहेक अन्य निषेधित कार्य गर्ने व्यक्तिलाई :-

(१) पच्चीस ग्रामसम्मको कारोबार गर्नेलाई पाँचबर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद र पाँचहजार रूपैयाँदेखि पच्चीस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

(२) पच्चीस ग्रामदेखि एकसय ग्राम सम्मको कारोबार गर्नेलाई दशबर्षदेखि पन्ध्र वर्षसम्म कैद र पचहत्तर हजार रूपैयाँदेखि दुईलाख रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(३) एकसय ग्रामदेखि माथि जतिसुकै परिमाणको कारोबार गर्नेलाई पन्ध्र वर्षदेखि जन्म कैद र पाँचलाख रूपैयाँदेखि पच्चीसलाख रूपैयाँसम्म जरिवाना।

(ज) श्री ५ को सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएका प्राकृतिक वा कृत्रिम लागू औषध तथा मनोद्दीपक पदार्थ (साइकोट्रपिक सबस्ट्रान्स) र तिनको लवण र अन्य पदार्थ समेतको दुर्व्यसन गर्ने व्यक्तिलाई दुई महीनासम्म कैद वा दुईहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा दुबै सजाय।

तर चिकित्सा केन्द्रमा तीन महीनासम्म उपचार गराउने गरी त्यस्तो दुर्व्यसनीलाई जिम्मा लिने कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कागज गरी दिएमा त्यस्तो चिकित्सा केन्द्रबाट उपचार गराई राखेको जानकारी पन्ध्र, पन्ध्र दिनमा पेश गर्ने गरी मुद्दा हेर्ने अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई सजाय नगर्न सक्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

९८७

(झ) माथि खण्ड (ज) मा लेखिएदेखि बाहेक अन्य निषेधित कार्य गर्ने व्यक्तिलाई दुई वर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद र एकलाख रूपैयाँदेखि बीसलाख रूपैयाँसम्म जरिवाना।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि "अपराधको मात्रा" भन्नाले लागू औषधको प्रकृति, परिमाण, सञ्चय, खरिद-बिक्री, ओसार-पसार वा निकासी-पैठारीको उद्देश्य, अभियुक्तको गिरोह वा सङ्गठन, अभियुक्तहरूले प्रयोग गर्ने हातहतियार वा बलको प्रयोग तथा नाबालकलाई आपराधिक कार्यमा गराइएको संलग्नता, शैक्षिक, सामाजिक र सांस्कृतिक सङ्गठन जस्ता संस्थालाई माध्यम बनाई गरिएको कारोबार, सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले आफ्नो पदको दुरूपयोग गरी गरिएको कारोबारको आधारमा निर्धारण गरिने अपराधको मात्रा सम्झनु पर्छ।"

१२. <u>मूल ऐनमा दफा १७क. र १७ख. थप</u> : मूल ऐनको दफा १७ पछि देहायका दफा १७क. र १७ख. थपिएका छन् :-

"१७क. <u>लागू औषधको विश्वास पारी अन्य पदार्थको कारोबार गर्नेलाई सजाय</u> : लागू औषध बाहेकको अन्य कुनै पदार्थलाई लागू औधष भन्ने विश्वासमा पारी त्यस्तो कारोबार, बेच-बिखन,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

निकासी-पैठारी, सञ्चय, उत्पादन समेतको कार्य गर्ने व्यक्ति वा गिरोहलाई सो अपराध गरे बापत हुने सजायको आधा सजाय हुनेछ।

१७ख. लागू औषधसङ्ग सम्बन्धित विवरण वा लिखत नदिनेलाई सजाय : लागू औषधको विवरण लिने सिलसिलामा औषध नियन्त्रण अधिकारी वा अनुसन्धान अधिकारीले कुनै व्यक्ति, सङ्घ-संस्था वा सङ्गठनसङ्ग माग गरेको कुनै विवरण वा लिखत नदिएमा त्यस्तो व्यक्ति, सङ्घ-संस्था वा सङ्गठनलाई सोही अपराध गरे बापत हुने सजायको आधा सजाय हुनेछ।"

१३. मूल ऐनको दफा १८क. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा १८क. को उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (३) थपिएको छ :-

"(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कसैले सम्पत्ति जफत हुन सक्ने अपराध गरेकोछ भन्ने मनासिब कारण भएमा औषध नियन्त्रण अधिकारीबाट त्यस्तो व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का गर्न लेखी आएमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले त्यस्तो सम्पत्ति रोक्का राखिदिन सक्नेछ।"

१४. मूल ऐनको दफा १८ख. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा १८ख. को सट्टा देहायको दफा १८ख. राखिएकोछ:-

"१८ख. सूचना दिने व्यक्तिलाई पुरस्कार दिइने : लागू औषधको कारोबार वा प्रयोगका सम्बन्धमा औषध नियन्त्रण अधिकारीलाई जानकारी दिने व्यक्तिलाई

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

त्यसरी जानकारी दिएको कुराबाट कसूर प्रमाणित भई अभियुक्तलाई सजाय भएमा त्यस्तो सजाय बापत कुनै जरिवाना भएको भए त्यस्तो जरिवानाको बीस प्रतिशत रकम पुरस्कार स्वरूप दिइनेछ। त्यसरी पुरस्कार पाउने व्यक्तिको नाम गोप्य राख्नु पर्नेछ।"

१५. मूल ऐनमा दफा १८ग., १८घ. र १८ङ. थप : मूल ऐनको दफा १८ख. पछि देहायका दफा १८ग., १८घ. र १८ङ. थपिएका छन् :-

१८ग. सजायमा छुट हुने : प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कुनै लागू औषधको कारोबारमा स्वयं संलग्न रहेको गिरोह वा अन्य कुनै गिरोहको बारेमा जानकारी र सुराक दिई सो सम्बन्धमा मुख्य अपराधी पत्ता लगाई दिई पक्राउ गर्न सहयोग गर्ने व्यक्तिलाई निज अपराधमा संलग्न भएपनि यस ऐन अन्तर्गत हुने सजायमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा सजायमा छुट हुने गरी अभियोगपत्रमा मागदावी भएमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले पनि सोही अनुसार सजायमा छुट दिन सक्नेछ।

१८घ. कर्मचारीलाई पुरस्कार दिने : कुनै व्यक्तिलाई लागू औषधको कारोबारमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीबाट दण्ड र जरिवाना भएपछि त्यस्तो जरिवानाको बीस प्रतिशत रकम लागू औषध नियन्त्रण र अनुसन्धान कार्यमा संलग्न कर्मचारीलाई

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१८४

श्री ५ को सरकारले पुरस्कार स्वरूप दिन सक्नेछ।

१८ङ. चिकित्सा केन्द्रलाई जरिवानाको केही रकम उपलब्ध गराउने : कुनै व्यक्तिलाई लागू औषधको कारोबारमा दण्ड र जरिवाना भएमा त्यस्तो जरिवानाको बीस प्रतिशत रकम उपचार केन्द्रलाई प्रदान गरिनेछ। त्यस्तो चिकित्सा केन्द्र एकभन्दा बढी भएमा त्यस्तो जरिवानाको रकमको बाँडफाँड मुख्य औषध नियन्त्रण अधिकारीले गर्नेछ।"

१६. मूल ऐनको दफा २१ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २१ को,-

(१) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएकोछ :-

"(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापित भएको औषध नियन्त्रण प्रशासनको प्रमुखको रूपमा मुख्य औषध नियन्त्रण अधिकारी रहनेछ र यस ऐन अन्तरगत मुख्य औषध नियन्त्रण अधिकारीले लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी काम कारवाहीको रेखदेख, नियन्त्रण, निर्देशन र समन्वय गर्नेछ।"

(२) उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (३) थपिएको छ :-

"(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लागू औषध कारोबार वा प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो कारोबार वा प्रयोगमा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सहयोग पु-याउने उद्देश्यले कुनै सरकारी कर्मचारीले घूस लिए खाएको ठहरेमा त्यस्तो कर्मचारीलाई प्रचलित कानूनले हुने सजायको अतिरिक्त लागू औषध कारोबार वा प्रयोगमा संलग्न हुने व्यक्तिलाई हुने सजायको आधा सजाय समेत हुनेछ।"

१७. मूल ऐनमा दफा २१ख. र २१ग. थप : मूल ऐनको दफा २१क. पछि देहायका दफा २१ख. र २१ग. थपिएका छन् :-

"२१ख. अनुसन्धान अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) लागू औषध नियन्त्रण कार्यमा खटिने अनुसन्धान अधिकारीलाई लागू औषधको सिलसिलामा अनुसन्धान गर्नु पर्दा प्रचलित कानून अनुसार प्रहरीलाई भए सरहको अधिकार प्राप्त हुनेछ।

(२) लागू औषधको कारोबारको सिलसिलामा अनुसन्धान गर्दा त्यस्तो लागू औषधको कारोबारमा सन्दिग्ध देखिएको कुनै व्यक्तिको मालसामान खानतलासी गर्न प्रचलित भन्सार ऐन अनुसार भन्सार अधिकृतलाई भए सरहको अधिकार अनुसन्धान अधिकारीलाई प्राप्त हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तर खानतलासी गर्नु अघि अनुसन्धान अधिकारीले सम्बन्धित व्यक्तिलाई खानतलासीको पूर्जी दिनु पर्नेछ।

(३) लागू औषध अनुसन्धानको सिलसिलामा सन्दिग्ध देखिएको हुलाकबाट प्राप्त हुने कुनै वस्तुको सेन्सर गर्न प्रचलित हुलाक ऐन अनुसार हुलाक अधिकृतलाई भएसरहको अधिकार अनुसन्धान अधिकारीलाई प्राप्त हुनेछ।

२१ग. <u>वैज्ञानिक उपकरण तथा हात हतियार साथमा लिई हिंडन सक्ने</u> : लागू औषध अनुसन्धान कार्यमा संलग्न रहने अधिकारी तथा लागू औषध नियन्त्रणसंग सम्बद्ध कर्मचारीहरूलाई अनुसन्धान एव नियन्त्रणाको सिलसिलामा आवश्यक पर्ने वैज्ञानिक उपकरण, सञ्चार साधन तथा हातहतियार र सो हातहतियारमा प्रयोग हुने खरखजाना आफ्नो साथमा लिई हिंड्न र प्रयोग गर्न पाउने अधिकार हुनेछ।"

१८. <u>मूल ऐनमा दफा २२ख. र २२ग. थप</u> : मूल ऐनको दफा २२क. पछि देहायका दफा २२ख. र २२ग. थपिएका छन्:-

"२२ख. <u>असल नियतले गरेको काममा सजाय नहुने</u> : यो ऐन बमोजिम असल नियतले गरेको वा गर्न खोजेको कुनै कामको सम्बन्धमा कुनै सरकारी कर्मचारी उपर मुद्दा चलाईने वा अन्य कुनै कानूनी कारवाही हुने छैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
१८८

२२ग. <u>म्याद थप सम्बन्धी व्यवस्था</u> : लागू औषध अनुसन्धानको सिलसिलामा पक्राउ परेका व्यक्तिलाई मुद्दा हेर्ने अधिकारीले एक पटकमा एक महीनामा नबढाई बढीमा तीन महीनासम्म प्रहरी हिरासतमा राख्न म्याद थप गर्न सक्नेछ।"

लालमोहर सदर मितिः– २०५०।२।३२।२

आज्ञाले,
वेदव्यास क्षेत्री
श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
मुद्रण विभाग, सिंहदरबार
१८८